

УДК 336.1

О. Ю. Коваленко,

к. е. н., вчитель економіки, Миколаївський економічний ліцей №2 Миколаївської міської ради Миколаївської області, Миколаїв, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

О. Kovalenko,

candidate of economic sciences, the teacher of economics at the Nikolayev economic lyceum №2 of the Nikolayev city council of the Nikolayev area, Nikolayev, Ukraine.

MODERN LINES AND PROSPECTS OF A MONETARY POLICY IN UKRAINE

Досліджено праці українських вчених щодо ефективності проведення грошово-кредитної політики в Україні, в яких визначено важливість інфляційного таргетування, застосування політики гнучкого валютного курсу, використання зарубіжного досвіду функціонування грошово-кредитної системи, зокрема Франції та Великобританії. З'ясовано, що більшість вчених схиляються до думки про необхідність розробки у згаданому напрямі узгодженого плану дій Національного банку України, Кабінету Міністрів України, інших міністерств та відомств тощо. Проаналізовано сучасний стан, тенденції розвитку та проблеми фінансової системи країни. Розроблено практичні рекомендації стосовно її стабілізації і забезпечення прискорення темпів економічного зростання. Доведено необхідність утримання приросту індексу споживчих цін, підвищення облікової ставки Національного банку України, мобілізації тимчасово вільних коштів населення за допомогою випуску депозитних сертифікатів, кредитування комерційними банками реального сектору економіки та розвитку сфери безготівкових розрахунків.

Works of Ukrainian scientists about realization of a monetary policy in Ukraine in which necessity of planning of inflation is specified, uses of a policy of the flexible rate of exchange, foreign experience concerning stabilization of a financial system of the country, in particular France and the Great Britain, are investigated. It is found out, that the majority of scientists tend to opinion on necessity of working out in the given direction of the coordinated plan of action of National bank of Ukraine, the Cabinet of Ukraine, other ministries and departments etc. The modern condition, tendencies of development and a problem of financial safety of the country is analyzed. Practical recommendations concerning its stabilization and support of acceleration of rates of economic development are developed. Necessity of delay of a gain of a consumer price index, increase of a discount rate of national bank of Ukraine, mobilization of temporarily free money of the population by means of release of depositary certificates, crediting by commercial banks of real sector of economy, development of a direction of non-cash payments, is proved.

Ключові слова: грошово-кредитна політика, ефективність, Національний банк України, Кабінет Міністрів України, фінансова система країни, банківська система країни, економічне зростання.

Key words: monetary policy, efficiency, National bank of Ukraine, The cabinet of the ministers of Ukraine, Country's financial system, Banks's system of country, economic growth.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ УЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

Соціально-економічне напруження в Україні, несприятлива зовнішньоекономічна кон'юнктура та низький зовнішній попит на вітчизняні товари і послуги, які склалися у 2013—2014 роках, спричинили погіршення ситуації у її фінансовій системі. Через відплив капіталу за фінансовим рахунком платіжного балансу значно скоротився обсяг міжнародних резервів та загальний обсяг державного фінансування, що негативно вплинуло на конкурентоспроможність національної економіки.

За офіційними даними [1], дефіцит платіжного балансу країни станом на початок 2014 року становив 3,7 млрд дол. США, а скорочення міжнародних резервів у березні місяці порівняно із січнем 2014 року відбулося на 5,3 млрд дол. США і склало 15,1 млрд дол. За вищевказаний період недовіра населення до банківської системи стала причиною зменшення суми коштів на бан-

ківських рахунках в національній валюті на 32,3 млрд грн., в іноземній — на 3,1 млрд дол. США та однією з причин уповільнення економічної активності.

Зазначені та інші проблеми фінансової системи країни вимагають ефективної грошово-кредитної політики, спрямованої на відновлення фінансової стабільності у державі, підтримання банківської системи та зменшення залежності економіки України від зовнішніх джерел фінансових ресурсів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У сучасних умовах проблема розробки та реалізації ефективної грошово-кредитної політики привертає увагу відомих українських вчених, таких, як Метлушко О.В. [2], Чайковська І.В. [3], Клименко О.І. [4], Андреева О.В. [5], Коцацький В.П. [6], Стецько А.І. [7], Волкова В.В. [8], Блащук Т.І. [15], Ревега Н.П. [15] і ін.

Досліджуючи порядок розроблення та прийняття основних засад грошово-кредитної політики України

Метлушко О.В. зазначає, що визначення основних орієнтирів грошово-кредитної політики, таких як інфляція, зайнятість, платіжний баланс, економічний розвиток, не можуть вирішуватись лише Національним банком України, який має вплив виключно на пропозицію грошей. На думку автора, зазначені проблеми можуть вирішуватись лише спільно Урядом і Національним банком України [2].

Подібної думки дотримується Чайковська І.В. [3], яка вважає суттєвим чинником удосконалення грошово-кредитної політики запровадження принципу плановості, що передбачає прийняття єдиного плану, а саме: основних засад грошово-кредитної політики. Він має являти собою узгоджений план дій Уряду і Національного банку України щодо встановлення єдиного державного режиму реалізації грошово-кредитної політики. Вона стверджує, що цьому сприятиме і прийняття Кабінетом Міністрів України постанови про координацію діяльності міністерств і відомств у межах реалізації основних засад грошово-кредитної політики.

Клименко О.І. [4] аргументовано доводить, що побудова майбутньої стратегії грошово-кредитної політики України повинна базуватись на адекватній оцінці стану економіки, її об'єктивних тенденцій, ступенях розвитку банківської системи, фондового ринку, інституційного забезпечення монетарної політики та розвиненості її інструментів, характеру взаємозв'язків макроекономічних і монетарних параметрів тощо. Автор підкреслює, що у процесі розроблення грошово-кредитних стратегій необхідна тісна взаємодія Ради та Правління Національного банку України, Кабінету Міністрів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства фінансів України.

Критичний аналіз сучасної грошово-кредитної політики України здійснила Андреева О.В. [5], яка визначає сьогоденні пріоритети монетарної політики Національного банку України не відповідними реаліям економіки країни, яка, за її словами, остається у стані "грошового голоду", а значить не може і не буде зростати і розвиватись. Вихід із такої ситуації вона бачить в інвестиційній активізації реального сектора економіки, в послабленні адміністративного тиску на механізм реалізації грошово-кредитної політики, в інфляційному таргетуванні, у застосуванні політики гнучкого валютного курсу, а також у посиленні ролі науки в політиці і економіці. Одним з дієвих інструментів збільшення інвестиційної активності, за дослідженням вченого, є "...послідовне зниження облікової ставки Національного банку України, що створить потенційну можливість для кредитування економіки і оздоровлення банківської системи".

Кодацький В.П. [6], вивчаючи грошово-кредитні системи країн Європейського Союзу, стверджує, що одним з напрямів функціонування грошово-кредитної системи України є використання: британського досвіду функціонування банківських будинків і департаменту гарантії експортних кредитів; досвіду діяльності спеціальних кредитних інститутів Франції; в) фінського досвіду діяльності Фондів індустріалізації, кредитування експорту, регіонального розвитку.

На необхідність запровадження на певний період дію валютного коридору, який надасть чіткий сигнал усім економічним агентам про тверді наміри Національного банку України обмежити діапазон змін обмінного курсу та збільшенні пропозиції іноземної валюти на внутрішньому валютному ринку і скороченні попиту на неї наголошує Стецько Л.І. [7]. Автор заявляє про "...чітку позицію про незмінність головного орієнтира монетарної політики, спрямованої на підтримання валютного курсу на стабільному рівні".

На особливу увагу заслуговує дослідження Волкової В.В. [8], яка доводить, що неможливо отожднювати такі поняття, як "грошово-кредитна політика" і "грошово-кредитне регулювання" та обґрунтовує необхідність координації інструментів грошово-кредитної політики і

її цільової спрямованості на оздоровчі процеси у фінансовій системі країни через взаємодію з інструментами інших економічних політик (бюджетної, цінової, інвестиційної, структурної політики держави). Автор справедливо зазначає, що грошово-кредитна політика має якісний та кількісний вплив на економічне зростання у державі. Якісний вплив — це вплив на розвиток економіки у цілому, а кількісний — на окремі економічні процеси такі, як результати діяльності економічних агентів.

Незважаючи на наявність значних теоретичних напрацювань щодо розробки ефективної грошово-кредитної політики, ситуація, що склалася в Україні, потребує їх вдосконалення та підпорядкування цілей і завдань грошово-кредитної політики одній глобальній меті — забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку та зміцнення конкурентоспроможності нашої держави на внутрішньому та зовнішньому ринках.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є дослідження теоретичних та методичних засад щодо формування ефективних механізмів реалізації грошово-кредитної політики в Україні та розробка практичних рекомендацій щодо їх вдосконалення. Теоретичним підґрунтям для її написання стали наукові праці вітчизняних учених, законодавчо-нормативні акти України щодо грошово-кредитного регулювання, офіційні статистичні дані Національного Банку України та Державного комітету статистики України. Методологічною основою дослідження є методи системного підходу, а також методи порівняння, аналізу та синтезу інформації.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Грошово-кредитна політика (monetary policy) — це комплекс заходів у сфері грошового обігу та кредиту, спрямованих на забезпечення стабільності грошової одиниці України шляхом використання визначених Законом "Про Національний банк України" засобів і методів. Відповідно до ст. 25 Закону України "Про Національний банк України" основними економічними засобами та методами грошово-кредитної політики є регулювання обсягу грошової маси через: 1) визначення та регулювання норм обов'язкових резервів для комерційних банків; 2) процентну політику; 3) рефінансування комерційних банків; 4) управління золотовалютними резервами; 5) операції з цінними паперами (крім цінних паперів, що підтверджують корпоративні права), у т. ч. з казначейськими зобов'язаннями, на відкритому ринку; 6) регулювання імпорту та експорту капіталу; 7) емісію власних боргових зобов'язань і операції з ними [9].

Щорічно Радою Національного Банку України розробляється головний документ грошово-кредитної політики "Основні засади грошово-кредитної політики", в якому визначаються результати її реалізації за попередній рік, цілі і завдання на наступний рік та середньострокову перспективу. Пріоритетною метою грошово-кредитної політики, згідно даного документу, є досягнення та підтримка цінової стабільності у державі, а головним критерієм успішності її проведення розглядається підтримання у середньостроковій перспективі (від 3 до 5 років) низьких стабільних темпів інфляції, що вимірюються індексом споживчих цін [10].

У цілому структура вищезазначеного документу згідно з "Порядком розроблення Основних засад грошово-кредитної політики та здійснення контролю за її проведенням" [10] має містити:

1) стислий огляд стану та основних тенденцій розвитку економіки України, її фінансової та грошово-кредитної сфер;

2) очікувані зміни зовнішніх та внутрішніх економічних чинників та їх вплив на стан грошово-кредитного ринку;

3) основні прогностичні показники економічного розвитку на наступний рік та середньостроковий період;

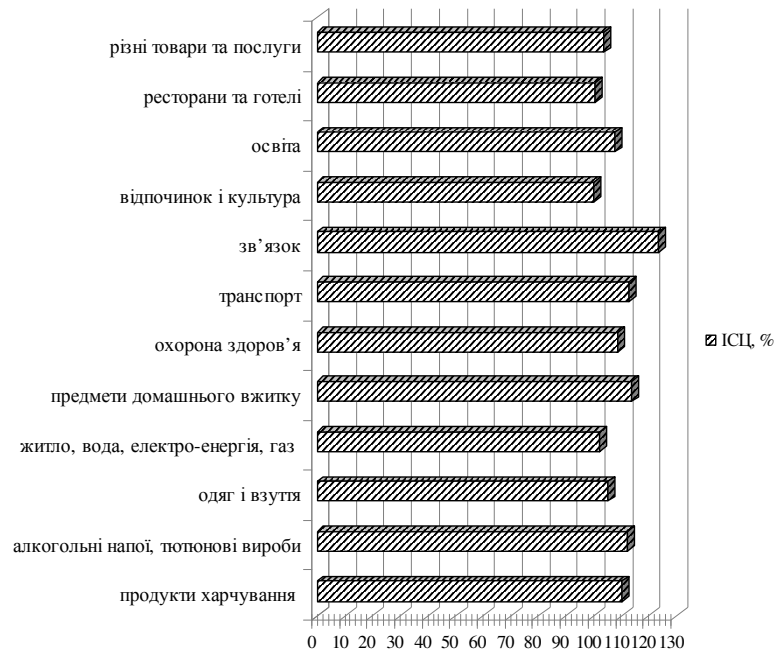

Рис. 1. Індекс споживчих цін (ІСЦ)

4) окреслення основних ризиків та загроз щодо забезпечення цінової стабільності, ефективного функціонування фінансових ринків та розвитку економіки;

5) основні прогнозні показники розвитку грошово-кредитної сфери на наступний рік та середньостроковий період;

6) завдання та цільові орієнтири грошово-кредитної політики на наступний рік та середньостроковий період;

7) основні принципи, напрями діяльності Національного банку України стосовно забезпечення реалізації визначених цілей та завдань грошово-кредитної політики.

Досягнення кінцевих цілей грошово-кредитної політики пов'язано з ключовими цілями загальноекономічної політики такими, як зростання валового внутрішнього продукту (ВВП), наповнення державного бюджету, забезпечення зайнятості населення та економічної стабільності. Проміжні цілі грошово-кредитної політики такі як зростання активності платіжного балансу, збільшення обсягу золотовалютних резервів та інвестицій, підвищення валютного курсу гривні, мають сприяти досягненню кінцевих цілей. Тактичними цілями грошово-кредитної політики є послаблення темпів інфляції та посилення купівельної спроможності національної валюти [8, с. 54].

Виходячи з того, що у 2014 році Україна зазнала значних політичних та економічних потрясінь, її грошово-кредитна політика має охопити комплекс радикальних заходів щодо відновлення фінансової системи, зокрема ефективного функціонування банківської системи в умовах цінової стабільності.

Треба сказати, що у першому кварталі 2014 року загальний обсяг кредитів, наданих Національним банком комерційним банкам становив 63,1 млрд грн., а обсяг викуплених у них цінних паперів — 25,3 млрд грн. (сума за номінальною вартістю), тоді як обсяг продажів лише 1,0 млрд грн. Водночас, зростанню кореспондентських рахунків комерційних банків сприяло пом'якшення вимог до них щодо формування обов'язкових резервів. При цьому обсяг обов'язкових резервів, які комерційні банки мають формувати на окремому рахунку у Національному банку України зменшився на 5,3 млрд грн. — до 5,6 млрд грн. [11].

Зазначимо, що масштабна підтримка банківської системи, що здійснювалася Національним Банком України на початку 2014 року з метою забезпечення

своєчасного виконання зобов'язань банків перед вкладниками, проведені органами державної виконавчої влади заходи цінового та тарифного регулювання окремих видів продукції, товарів і послуг, сприяли підвищенню темпів інфляції. Так, індекс споживчих цін в Україні становив на травень 2014 року, за офіційними даними, склав 110,5%, що на 10% більше, ніж у грудні 2013 року [12] (рис. 1). Це означає, що першочерговим завданням Національного банку України на даному етапі є утримання приросту індексу споживчих цін.

Для стабілізації обмінного курсу гривні виникає необхідність у підвищенні Національним банком України облікової ставки, яка є одним з монетарних інструментів, що дозволяє встановити для комерційних банків та інших суб'єктів грошово-кредитного ринку орієнтир щодо вартості залучених та розміщених грошових коштів та ставки за кредитами овернайт для комерційних банків, яка надається на найкоротший термін — до наступного робочого дня. Цей вид кредиту комерційні банки використовують для підтримки своєї ліквідності з метою виконання економічних нормативів Національного банку України.

Зниженню тиску суспільно-політичних подій на обмінний курс гривні сприятиме випуск Національним банком України депозитних сертифікатів. Це забезпечить мобілізацію тимчасово вільних коштів населення та скорочення обсягу готівки поза банківською сферою. Якщо вартість зазначених фінансових документів буде змінною величиною у національній валюті, яка індексується у залежності від офіційного курсу банківських металів, вони будуть досить привабливими для населення незважаючи на наявність інфляційних процесів в економіці.

Особливої актуальності набуває відновлення в країні темпів економічного зростання, оскільки у 2013 році зафіксовано нульовий приріст реального ВВП порівняно з 2012 роком (рис. 2), а дефіцит Державного бюджету України у 2013 році становив 4,4% ВВП [15].

За період з 2013 по 2014 рік відбулися суттєві зміни у співвідношенні основних джерел формування ВВП, а показники зовнішньоекономічної діяльності демонстрували зниження експорту та імпорту товарів і послуг. За 2013 р. обсяги експорту скоротилися на 8,8 %, імпорту — на 5,9 %. Причому зменшення обсягів імпорту відбулося передусім за рахунок скорочення імпорту природного газу — майже на 5 млрд м³, що у вартісному вира-

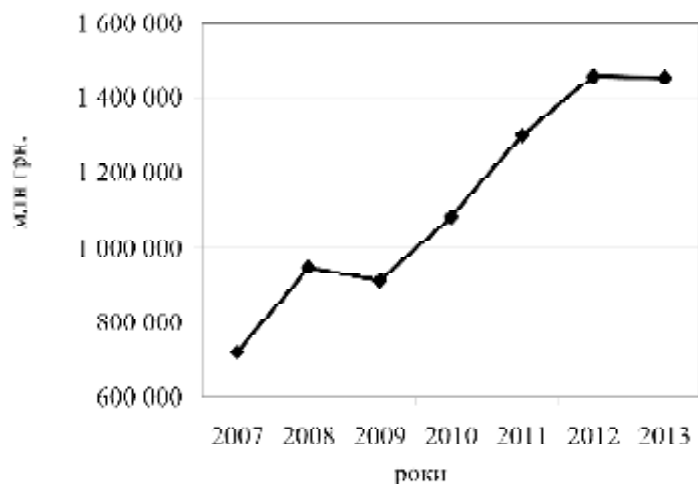

Рис. 2. Динаміка ВВП України

женні призвело до скорочення імпорту на 2,5 млрд дол. США. Це зумовило негативний вплив на формування ВВП через зменшення обсягу запасів матеріальних оборотних коштів як складника валового нагромадження на понад 9 млрд грн. [13, с. 12].

Ситуація ускладнюється тим, що обсяги промислового виробництва у першому кварталі 2014 року знизилися на 5%, причому найбільше зниження було зафіксовано в експортоорієнтованих галузях [14]. За таких умов вкрай необхідним є кредитування комерційними банками реального сектора економіки зі зниженням процентних ставок за кредит.

Однією з ефективних передумов економічного зростання є подальший розвиток сфери безготівкових розрахунків. За дослідженням українських вчених [15], друк кожної двогривенної купюри обходиться державі в 70 коп., якщо врахувати витрати на її зберігання, інкасацію, то собівартість виходить вище 30% номіналу вартості самої купюри. Якщо б рівень безготівкових розрахунків в Україні досяг європейського (80—90% від загального обсягу розрахунків), держава отримала б додатково 35—50 млрд гривень вільних коштів, які можна було б направити в реальну економіку і на соціальні програми.

Розвиток сфери безготівкових розрахунків скорочує потребу в оборотності готівкових коштів у державі та сприяє нагромадженню грошової маси у межах банківської системи, що, у свою чергу підвищує її ліквідність. Зважаючи на те, що попередньо зазначені заходи зі стабілізації фінансової системи України, а саме: підвищення Національним банком України облікової ставки і ставки за кредитами овернайт для комерційних банків, зниження процентних ставок за кредит, можуть мати наслідком зниження ліквідності комерційних банків, розвиток сфери безготівкових розрахунків нейтралізує цей негативний вплив.

Для підвищення конкурентоспроможності національної економіки України необхідним є створення зони вільної торгівлі з Європейським Союзом (ЄС), де перевага буде надаватися ринкам продукції сільського господарства, харчової промисловості, машинобудування тощо. Приведення якості вітчизняної продукції до стандартів ЄС сприятиме підвищенню попиту на неї, що є важливим чинником економічного зростання.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У сучасних дослідженнях наголошується на необхідності узгодженого плану дій Уряду, Ради та Правління Національного банку України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства фінансів України для розробки ефективної грошово-кредитної політики, здатної забезпечити фінансову стабільність у державі. Важлива увага також приділяється аналізу та оцінці стану економіки, зокрема її фінансової системи, тенденцій розвитку фондового ринку тощо.

Крім того, у працях вчених йдеться про важливість інфляційного таргетування, застосування політики гнучкого валютного курсу, використання зарубіжного досвіду функціонування грошово-кредитної системи, зокрема Франції та Великобританії.

Повністю поділяючи думки вчених, треба додати, що для стабілізації фінансової системи країни та забезпечення прискорення темпів економічного зростання потрібно:

- 1) утримати приріст індексу споживчих цін;
- 2) підвищити облікову ставку Національного банку України;
- 3) мобілізувати тимчасово вільні кошти населення за допомогою випуску депозитних сертифікатів;
- 4) кредитувати комерційними банками реальний сектор економіки;

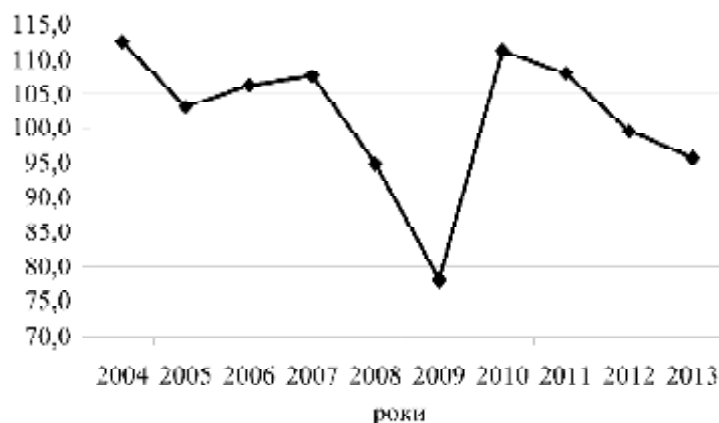

Рис. 3. Динаміка обсягів промислового виробництва України (у % до попереднього року)

5) розвивати сферу безготівкових розрахунків.

Для створення можливостей забезпечення стабільного економічного розвитку України необхідним є створення та розвиток зони вільної торгівлі з ЄС, що забезпечить вихід вітчизняної продукції на світовий ринок. Передумовою успіху у цьому напрямі буде вдосконалення чинного законодавства України щодо митно-тарифного регулювання та підвищення якості вітчизняної продукції до стандартів ЄС.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі полягають у вдосконаленні теоретико-методологічних положень грошово-кредитного регулювання та вивченні зарубіжного досвіду забезпечення стабілізації фінансової системи країни.

Література:

1. Основні засади грошово-кредитної політики на 2014 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bank.gov.ua/control/uk/index>
2. Метлушко О.В. Основні засади грошово-кредитної політики: проблеми та перспективи / О.В. Метлушко [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/59.pdf>
3. Чайковська І.В. Сучасна грошово-кредитна політика України та напрями її вдосконалення / І.В. Чайковська [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=2254>
4. Клименко О.І. Об'єктивна необхідність удосконалення монетарної політики України в сучасних умовах // О.І. Клименко [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Klimenko.pdf>
5. Андреева О.В. Грошово-кредитна політика Центробанку і сучасний розвиток національної економіки / О.В. Андреева // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2754>
6. Кодацький В.П. Грошово-кредитні системи країн Європейського Союзу / В.П. Кодацький [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://firearticles.com/groshovo-kreditna-politika-ta-systema/16-groshovo-kreditni-sistemi-krayin-yevropejskogo-soyuzu-v-p-kodackij.html>
7. Стецько Л.І. Грошово-кредитна політика як засіб подолання фінансово-економічної кризи / Л.І. Стецько // Науковий вісник НЛТУ України 2010 р. — № 20.12. — С. 256—259.
8. Волкова В.В. Особливості використання інструментів грошово-кредитної політики у сучасних умовах / В.В. Волкова // Економіка і організація управління. Вип. №1 (11). — 2002. — С. 52—61.
9. Про Національний банк України // Закон України від 20.05.1999 р. № 679 — XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
10. Порядок розроблення Основних засад грошово-кредитної політики та здійснення контролю за її проведенням. Затверджено Рішенням Ради Національного банку України від 05.09.2012 № 21 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0021500-12>
11. Монетарний огляд Генерального департаменту грошово-кредитної політики Національного банку України за I квартал 2014 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=7682362>
12. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
13. Системна криза в Україні: передумови, ризики, шляхи подолання: аналіт. доп. / Я.А. Жаліло, К.А. Кононенко, В.М. Яблонський [та ін.]; за заг. ред. Я.А. Жаліла. — К.: НІСД, 2014. — 132 с.

14. Офіційний сайт Національного банку України. Статистика [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65162&cat_id=36674

15. Блашук Т.І. Розвиток безготівкових розрахунків в Україні / Т.І. Блашук, Н.П. Ревега [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=69801>

References:

1. National bank of Ukraine (2014), "Basic principles of monetary policy in 2014", available at: <http://bank.gov.ua/control/uk/index> (Accessed 21 July 2014).
2. Metlushko, O.V. (2013), "Basic principles of monetary policy: problems and prospects", *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu "Ostroz'ka akademiia" seriia "Ekonomika"*, [online], vol.23, available at: <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/59.pdf> (Accessed 21 July 2014).
3. Chajkovs'ka, I.V. (2014), "The current monetary policy of Ukraine and areas of improvement", *Suchasni tendentsii finansovoho rynku 2014*, [online], available at: <http://libfor.com/index.php?newsid=2254> (Accessed 21 July 2014).
4. Klymenko, O.I. (2011), "The objective necessity of improving Ukraine's monetary policy in the current environment", *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, [online], vol.1, available at: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Klimenko.pdf> (Accessed 21 July 2014).
5. Andrieieva, O.V. (2014), "The monetary policy of the Central Bank and the modern development of the national economy", *Efektivna ekonomika*, [online], vol.2, available at: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2754> (Accessed 21 July 2014).
6. Kodats'kyj, V.P. (2009), "Monetary system of the European Union", *Ekonomika. Finansy. Pravo*, [online], vol.9, available at: <http://firearticles.com/groshovo-kreditna-politika-ta-systema/16-groshovo-kreditni-sistemi-krayin-yevropejskogo-soyuzu-v-p-kodackij.html> (Accessed 21 July 2014).
7. Stets'ko, L.I. (2010), "Monetary policy as a means of overcoming the financial crisis", *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 20, pp. 256—259.
8. Volkova, V.V. (2002), "Features of using instruments of monetary policy in the current conditions", *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, vol. 1 (11), pp. 52—61.
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), *The Law of Ukraine "On the National Bank of Ukraine"*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (Accessed 21 July 2014).
10. National Bank of Ukraine (2012), "The procedure for drafting the Basic principles of monetary policy and monitoring its implementation", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0021500-12> (Accessed 21 July 2014).
11. National Bank of Ukraine (2014), "Monetary Review the General Department of the monetary policy of the National Bank of Ukraine for I quarter 2014", available at: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=7682362> (Accessed 21 July 2014).
12. State Statistics Committee of Ukraine (2014), *Statistical information*, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 21 July 2014).
13. Zhalilo, Ya. A. Kononenko, K. A. and Yablons'kyj, V. M. (2014), *Systemna kryza v Ukraini: peredumovy, ryzky, shliakhy podolannia [System crisis in Ukraine: background, risks, ways to overcome]*, NISD, Kyiv, Ukraine.
14. National Bank of Ukraine (2014), *Statistical information*, available at: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65162&cat_id=36674 (Accessed 21 July 2014).
15. Blaschuk, T.I. and Reveha, N.P. (2013), "The development of non-cash payments in Ukraine", available at: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=69801> (Accessed 21 July 2014).

Стаття надійшла до редакції 01.06.2014 р.